

MIJN IMPRESSIE

Hoe maak je een succes van het sluiten van de keten?

Iedereen heeft het er over: het sluiten van de keten! Waardevolle stoffen terugwinnen en hergebruiken. Maar hoe maak je daar een succes van?

In de waterketen wordt hard gewerkt aan het sluiten van kringlopen, zoals de waterkringloop zelf. Bij het produceren van drinkwater en het inzamelen en zuiveren van afvalwater komen echter ook stoffen beschikbaar die kunnen bijdragen aan het sluiten van andere kringlopen. Maar zit men in die kringlopen op onze reststoffen te wachten? En leveren ze ook hun waarde?

Onder de titel 'Kansen in de keten' hield de themagroep Afvalwater en Valorisatie van Koninklijk Nederlands Waternetwerk (KNW) op 18 februari een symposium over dit vraagstuk. Het ging er dit keer niet over dat we de techniek hebben om waardevolle stoffen uit de waterketen te halen, maar over de vraag: hoe maken we van deze stoffen een product waarvoor een markt is?

Eerst maar eens over de schutting kijken dan: Mark Slegers van Rotterzwam vertelde enthousiast hoe ze met succes lokaal en kleinschalig koffiedik gebruiken om oesterzwammen op te kweken. Door de kleinschaligheid, directe afzet en nog wat andere activiteiten, een rendabel initiatief. De bijeenkomst werd afgesloten met heerlijke drankjes van nog zo'n succesvol initiatief: de Bloesembar.

De wereld van frisse ideeën, start-ups en kleinschaligheid is niet meteen iets waar je bij waterbedrijven aan denkt. Maar alles kan veranderen...

Duidelijk is in ieder geval dat de waterbedrijven samenwerking moeten zoeken met marktpartijen, willen ze hun reststoffen nuttig en rendabel inzetten. En ook van die samenwerking zijn gelukkig voorbeelden: Rob de Rooter (Ecophos) beschreef – zonder het geheim van de smid te verraden – hoe een vernieuwd procedé voor fosfaatproductie met zoutzuur (in plaats van zwavelzuur) enerzijds minder milieubelasting geeft en anderzijds ook uit laagwaardige ertsen fosfaat kan winnen. Verbrandingsgas van zuiverings-slib is daarbij een prima grondstof. Ecophos bouwt momenteel in Duinkerken een nieuwe fabriek en er is behoefte aan meer leveranciers van zuiverings-slib. Dat moet wel verbrand slib zijn, om de hygiëne-discussie te vermijden.

Een ander succes is het gebruik van kalkkorrels die vrijkomen bij de ontharding van water als vulstof van tapijttegels bij fabrikant Desso. Dit bedrijf kan 17 duizend ton per jaar afnemen. Aanvankelijk bleek er teveel zand in de kalkkorrels te zitten, wat weer leidde tot extra slijtage van de messen die de tapijttegels moeten snijden. De waterleidingbedrijven passen hun proces nu aan door calciet als entmateriaal te gebruiken. Het is hiermee

voor het eerst dat het primaire proces – drinkwaterbereiding – wordt aangepast omwille van de afzet van reststoffen. Het is nog een heel werk om de gevraagde productie te halen en dat allemaal omdat iemand van Brabant Water een keer iemand van Desso sprak...

Samenwerken dus. "De wereld om ons heen verandert, dus samenwerken ook", vertelde Ellen Lastdrager van the Bridge/Twijnstra Guddé. De digitalisering gooit oude business modellen op zijn kop, duurzaamheid vraagt steeds meer lenigheid om je aan de omgeving aan te passen en er zijn minder mensen en geld voor meer, complexere problemen. Om van technologische innovatie tot nieuwe economische activiteiten te komen is sociale en juridische innovatie nodig. Private partijen moeten bereid zijn te investeren en publieke partijen moeten dat ook mogelijk maken. Transparantie en gelijkwaardigheid zijn sleutelwoorden. Het risico moet gezamenlijk gedragen worden, dat is voor overheidsbedrijven wel even wennen, vooral voor hun bestuurders.

Deze dag werd wel duidelijk dat, nu we de techniek hebben om waardevolle reststoffen uit de watercyclus terug te winnen, het gewoon weer mensenwerk wordt om er een succes van te maken.

Eilard Jacobs